Lietas arhīva Nr. CA-2467-17/30
ECLI:LV:RAT:2017:1211.C04058315.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2017.gada 11.decembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Ilze Ošiņa
tiesneši Gunta Ozoliņa, Gvido Ungurs,
ar tiesas sēžu sekretāri Elīnu Ezerrozi
piedaloties prasītāja /pers. A/ pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Eduardam Vaišļam un atbildētāja /pers. B/ pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Jeļenai Averinskai,
2017.gada 27.novembrī atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34 izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par dāvinājuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 14.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

2014.gada 20.jūnijā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā /pers. A/ (turpmāk – prasītājs) cēla prasību pret /pers. B/ (turpmāk – atbildētājs) par dāvinājuma atsaukšanu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 1., 4.panta pirmo daļu, 6.panta pirmo un trešo daļu, 23.panta pirmo daļu, 25.panta pirmās daļas 1.punktu, 26.panta pirmo daļu, 34.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktu un 5.punktu, 35.panta pirmās daļas 11.punktu un otro daļu, 37.panta pirmās daļas 1.punktu, otro un trešo daļu, 40.panta pirmo daļu, 41.panta pirmo daļu, 44.panta pirmās daļas 1.punktu un otro daļu, 82.panta pirmo daļu, 85.panta trešo daļu, 86., 127.panta pirmo daļu, 128., 129.panta pirmo un otro daļu, 130.panta pirmo un otro daļu, lūdzot tiesu atzīt par spēkā neesošu 2005.gada 8.augustā starp prasītāju un atbildētāju noslēgto dāvinājuma līgumu ar uzlikumu par ½ domājamo daļu no zemes /adrese/ un ¼ domājamo daļu no ēkām /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs/, dāvinājumu; anulēt uz 2005.gada 8.augustā starp prasītāju un atbildētāju noslēgtā dāvinājuma līguma pamata ar zemesgrāmatu tiesnese s Ž.Zujevas 2006.gada 6.jūnija lēmumu zemesgrāmatā (Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījums /numurs/, žurnāls Nr.300001463043) izdarīto ierakstu par prasītāja īpašuma tiesību izbeigšanos un atbildētāja īpašuma tiesību nostiprināšanu uz ½ domājamo daļu no zemes /adrese/ un ¼ domājamo daļu no ēkām /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs/; kā arī piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam visus prasītāja samaksātos tiesāšanās izdevumus.

2015.gada 30.aprīlī tiesā saņemti atbildētāja paskaidrojumi par celto prasību, kuros norādīts, ka prasību neatzīst, uzskata to par nepamatotu un noraidāmu.

2015.gada 17.jūnijā tiesā saņemta prasītāja pilnvarotā pārstāvja atsauksme par atbildētāja sniegtajiem paskaidrojumiem.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 14.oktobra spriedumu nospriests prasību noraidīt.

Pirmās instances tiesa spriedumā atsaukusies uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, 96.panta piekto daļu un 192.pantu, norādot, ka civiltiesiskajā strīdā pusēm ir pretējas intereses un viedokļi un katra puse cenšas tiesu par noteiktu tiesisko attiecību un juridiski nozīmīgu faktu esamību vai neesamību. To var panākt ar pierādījumiem un pierādīšanu *(A.Līcis. Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof.K.Torgāna redakcijā, Rīga, Tiesu nama aģentūra, 2003., llp.62).*

Tāpat arī pirmās instances tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1912.pantā noteikto, norādot, ka no minētās likuma normas izriet, ka dāvinājums ir divpusējs darījums, ko dāvinātājs slēdz aiz devības. Tātad dāvinātājam nav juridiska pienākuma apdāvinātajam dot kādu mantisku vērtību (dāvinājuma priekšmetu), bet viņš to vēlas darīt izrādot savu labvēlību (altruismu).

Savukārt uzlikums ir dāvinājuma nejauša sastāvdaļa. Apdāvināmais, slēdzot līgumu, var izvēlēties piekrist dāvinājumam ar uzlikumu vai atteikties no dāvinātā labuma. Piekrišanas gadījumā uzlikums kļūst viņam saistošs, un tā nepildīšana var izraisīt lietas atprasīšanu *(K.Torgāns. Saistību tiesības, TNA, 2014, 320.lpp),* kas noteikts Civillikuma 1928.pantā.

Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1427.pantā noteikto, jo atbilstoši minētajai likuma normai neviens darījums nevar notikt bez tā dalībnieku gribas vai pretēji to gribai. Spriedumā tiesa atsaukusies arī uz Civilprocesa likuma 1.panta pirmo daļu.

Lietā nepastāvot strīds un no lietas materiālos esošā dāvinājuma līguma ar uzlikumu (turpmāk – līgums) kopijas *(lietas lapa Nr.9)* redzams, ka starp prasītāju kā dāvinātāju no vienas puses un atbildētāju kā dāvanas saņēmēju no otras puses, 2005.gada 8.augustā noslēgts dāvinājuma līgums ar uzlikumu, saskaņā ar kuru prasītājs dāvina atbildētājam viņam piederošo ½ domājamo daļu no zemes, kas atrodas /adrese/, /kadastra numurs/, un ¼ domājamo daļu no ēkām, kas atrodas /adrese/, /kadastra numurs/, kopā ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem, kas uz to attiecas un ir ar to saistīti.

Tāpat arī no lietas materiālos esošā līguma kopijas redzams, ka puses noslēgušas dāvinājuma līgumu ar uzlikumu, saskaņā ar kuru dāvanas saņēmējs nedrīkst atsavināt, atdāvināt, mainīt, sadalīt, iznomāt vai kā citādi apgrūtināt ar lietu vai saistību tiesībām nekustamo īpašumu, bez dāvinātāja un viņa laulātās piekrišanas.

Spriedumā tiesa atsaukusies uz līguma 7. un 12.punktos noteikto.

Tiek norādīts, ka no lietas materiālos esošās Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas /nodalījuma

numurs/izdrukas *(lietas lapas Nr.10.-13.)* redzams, ka atbildētājam /pers. B/ ir reģistrētas īpašuma tiesības uz zemes gabalu ½ domājamās daļas apmērā, kas atrodas /adrese/ un ir palielinājusies īpašuma domājamā daļa par ¼ attiecībā uz ēkām, kas atrodas /adrese/. Kā pamats norādīts – 2005.gada 8.augusta dāvinājuma līgums ar uzlikumu. Minētā nodalījuma II daļas 2.iedaļā ir ierakstīta atzīme: noteikt aizliegumu /pers. B/ bez /pers. A/ un /pers. C/ rakstiskas piekrišanas nekustamo īpašumu atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām. Ieraksta pamats – 2005.gada 8.augusta dāvinājuma līgums ar uzlikumu.

Atbilstoši Civillikuma 1912.pantam dāvinājums ir tiesisks darījums, ar kuru kāds aiz devības piešķir otram bez atlīdzības kādu mantisku vērtību, tas ir, dāvinājumam ir vajadzīgs subjektīvs pamatojums - devība. Dāvinājuma līgums ir personiskas dabas līgums, kas saistīts ar viena līdzēja – dāvinātāja – īpašu labvēlību pret otru līdzēju – apdāvināto un dāvinājuma līguma noslēgšanas mērķis ir apdāvinātā mantiskā stāvokļa uzlabošana.

Tāpat arī pirmās instances tiesa spriedumā atsaukusies uz Civillikuma 1431. un 1440.pantiem, Notariāta likuma 87.[1] pantu, norādot, ka parakstot dāvinājuma līgumu puses tajā ir norādījušas, ka noslēdz to būdamas rīcībspējīgas un apzinādamās savas rīcības juridisko nozīmi un sekas, tāpat arī līgums tiek noslēgts labprātīgi, bez spaidiem, maldības un viltus. Turklāt puses līgumu ir parakstījušas pie notāra, tātad strīdus līgums ir notariāli apstiprināts.

Izvērtējot lietas materiālos esošos rakstveida pierādījumus to kopsakarā ar pušu sniegtajiem paskaidrojumiem tiesas sēdē, pirmās instances tiesa konstatējusi, ka tiesas rīcībā nav pierādījumu, kas būtu par pamatu secinājumam, ka prasītājs nebūtu izpratis 2005.gada 8.augusta dāvinājuma līguma ar uzlikumu saturu un būtību, vai ka prasītājs līguma parakstīšanas laikā būtu bijis rīcībnespējīgs, vai minēto līgumu būtu parakstījis viltus, maldus vai draudu iespaidā.

Tiesa atzinusi, ka ar līguma parakstīšanu, prasītājs ir paudis savu patieso un brīvo gribu - dāvināt ½ domājamo daļu no zemes, kas atrodas /adrese/, /kadastra numurs/, un ¼ domājamo daļu no ēkām, kas atrodas /adrese/, /kadastra numurs/, kopā ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem, kas uz to attiecas un ir ar to saistīti – atbildētājam, turklāt apliecinājis piekrišanu līguma saturam ar savu parakstu līgumā.

Prasītājs lūdz atcelt dāvinājuma līgumu, saskaņā ar Civillikuma 1919.pantā noteikto, tas ir, atsaucot dāvinājumu apdāvinātā rupjas nepateicības dēļ. No dāvinājuma līguma bezatlīdzības rakstura izriet vairākas šī tiesību institūta īpatnības, it īpaši dāvinājuma atsaukums, kad likumā, atkāpjoties no vispārējā līgumu izpildīšanas pienākuma, dāvinātājam un citām personām ir piešķirtas vienpusējas tiesības prasīt līguma atcelšanu. Tā kā dāvinātājs, nododot apdāvinātajam mantisko vērtību, pretī neiegūst sev nekādu mantisku labumu, likumdevējs ir piešķīris dāvinātājam un citām ar viņu saistītām personām personiskas tiesības, pastāvot likumā minētiem priekšnoteikumiem, atsaukt dāvinājumu.

Dāvanas saņēmējs parasti ir pateicīgs par dāvanu un to izrāda dāvinātājam. Likums nenosaka, cik ilgi un cik daudz pateicības jāizrāda apdāvinātajam *(K.Torgāns. Saistību tiesības, TNA, 2014, 319.lpp).*

Civillikuma 1919.pants pilnībā saskan ar Civillikuma 1589.pantā noteikto, ka vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Attiecībā uz dāvinājumu šī līguma atsaukšanas veidi ir paredzēti pašā likumā, bet tas neaizliedz pusēm vienoties par citiem gadījumiem, kad līdzēji var vienpusēji atkāpties no līguma izpildes.

Pārbaudot dāvinājuma līgumā ar uzlikumu noteikto tiesa atzinusi, ka puses noslēgtajā līgumā nav pielīgušas tiesību vienpusēji atkāpties no līguma izpildes.

Civillikumā noteiktie dāvinājuma atsaukuma gadījumi nav tulkojami paplašināti, turklāt Civillikumā ir paredzēti pieci pamati dāvinājuma atsaukumam, tajā skaitā Civillikuma 1919.pantā noteiktais pamats – dāvinājuma atsaukšana rupjas nepateicības dēļ.

Attiecībā uz Civillikuma 1919.panta piemērošanu prof., Dr. habil. iur. K.Torgāns norādījis: "Ne katra nepateicības izpausme dod pamatu dāvinājuma atsaukšanai. Strīda gadījumā tiesai jāveic samērā grūts uzdevums, lai izvērtētu, vai ir bijusi rupja nepateicība, kuras konstatēšanai lietojami citi tikpat grūti novērtējami kritēriji, kas norādīti panta 2.daļā: rupji apvainojumi, tīšs un svarīgs zaudējums, atstāšana bezpalīdzības stāvoklī, ja ir bijusi iespēja palīdzēt." *(Civillikuma komentāri: ceturtā daļa. Saistību tiesības./Mans īpašums, 2000, 371.-372.lpp).*

Pirmās instances tiesas sēdē nopratināts liecinieks /pers. D/, kurš norādīja, ka ir radnieciskās attiecībās gan ar prasītāju, kurš ir liecinieka tēvs, gan arī ar atbildētāju, kurš ir liecinieka brālis. Liecinieks/pers. D/ norādīja, ka ir tiesvedības, kurās tiesājas ar savu brāli, kurš šajā lietā ir atbildētājs. Tāpat arī norādīja, ka viņam ir zināms, ka prasītājs ir uzdāvinājis pusi no nekustamā īpašuma viņam un otru pusi brālim, tas ir, atbildētājam /pers. B/. Liecinieks norādīja, ka ir dzirdējis konfliktu, kas bija noticis starp prasītāju un atbildētāju, attiecībā par prasītāja mazdēla izglītošanu un uzmanības veltīšanu mazdēlam un viņa uztveri. Liecinieks paskaidrojis, ka skandālus, kas norisinājušies starp prasītāju un atbildētāju, varēja ļoti labi dzirdēt, jo tie esot notikuši ar lielu troksni. Tāpat arī norādīja, ka pats ir vairākas reizes dzirdējis atbildētāja rupjo izturēšanos pret prasītāju un prasītāja sievu. Ir notikusi arī mantu bojāšana.

Tāpat arī tiesas sēdē nopratināta lieciniece /pers. E/, kura norādījusi, ka ir kaimiņu attiecībās ar prasītāju un atbildētāju, dzīvojot /adrese A/. Lieciniece norādīja, ka ir dzirdējusi skaļu vārdu pārmaiņu starp prasītāju un atbildētāju. Tiesas sēdē norādījusi, ka no atbildētāja puses tiekot izteikti periodiski aizvainojumi prasītāja un prasītājas sievas virzienā. Tāpat arī norādīja, ka konfliktu laikā vairākkārtīgi tikusi izsaukta policija.

Tiesa atzinusi, ka liecinieki, sniedzot liecības, ir norādījuši, ka starp prasītāju un atbildētāju pastāv konflikts un, ka bieži vien abas puses ir dzirdamas strīdoties, turklāt bieži vien tiek pausti personiski aizvainojumi.

Ņemot vērā iepriekš minēto tiesa atzinusi, ka prasītājs, atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteiktajam, nav pierādījis savu prasījumu pamatotību, līdz ar to atzīstams, ka lietā nav iegūti pierādījumi, kas apliecinātu, ka atbildētājs ir rīkojies ar rupju nepateicību pret prasītāju Civillikuma 1919.panta izpratnē, jo ne katra apdāvinātā nepateicības izpausme dod iemeslu dāvinājuma atsaukšanai. Minētās atbildētāja darbības tiesa vērtē kā negatīvu attieksmi pret prasītāju, bet neatzīst par rupju nepateicību Civillikuma 1919.panta izpratnē.

Ņemot vērā, ka pirmās instances tiesa nav konstatējusi apdāvinātās personas, tas ir, atbildētāja rupju nepateicību, kas ir Civillikuma 1919.pantā noteiktais pamats dāvinājuma līguma atcelšanai, tiesa atzinusi, ka nepastāv pamats prasītāja izdarītā dāvinājuma atsaukumam, līdz ar to prasību tiesa noraidījusi.

Ievērojot to, ka prasība par dāvinājuma līguma atsaukšanu tiek noraidīta, tiesa atzinusi, ka nav pamata vērtēt pieteikto prasījumu par izdarītā ieraksta anulēšanu Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas /nodalījuma numurs/.

Par minēto spriedumu prasītājs 2017.gada 19.janvārī iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka Civilprocesa likuma 189.panta trešās daļas noteikumi izvirza tiesas spriedumam divas galvenās prasības. Saskaņā ar iepriekš minēto likuma normu tiesas spriedumam jābūt likumīgam un pamatotam. Atbilstoši Civilprocesa likuma 190.panta otrās daļas noteikumiem tiesas spriedums ir pamatots, ja lietas faktiskie apstākļi nodibināti ar pierādījumiem lietā. Līdz ar to par pamatotu uzskatāms tāds tiesas spriedums, ar kuru likumā noteiktajā kārtībā un ar likumā paredzētajiem līdzekļiem nodibināti visi fakti un apstākļi, kuriem ir nozīme lietā. Šiem faktiem un lietas apstākļiem jābūt neapgāžami pierādītiem, un no tiem jābūt izdarītiem pareiziem secinājumiem. Tādējādi, lai pareizi un taisnīgi izšķirtu civiltiesisku strīdu, tiesai pareizi jānoskaidro un jāvērtē visi būtiskie lietas apstākļi un jāizdara pareizi secinājumi par strīda tiesisko attiecību būtību un raksturu *(Sk. Rozenbergs J. Civilprocesa likuma 190.panta komentārs. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums, 2006., Rīga, Tiesu nama aģentūra, 269.lpp.).*

Savukārt no Civilprocesa likuma 190.panta pirmās daļas izriet – lai tiesas spriedums būtu likumīgs, taisot to, jāvadās no attiecīgām materiālo un procesuālo tiesību normām. Turklāt, lai tiesas spriedums būtu likumīgs, nepietiek vien noskaidrot normatīvos aktus, no kuriem tiesai jāvadās, bet gan arī pareizi jāizvēlas tās tiesību normas, kuras piemērojamas juridiski nozīmīgiem faktiskajiem apstākļiem, kas nodibināti lietā. Tiesas spriedums būs likumīgs, ja tiesa, izspriežot lietu pēc būtības, būs piemērojusi tieši tās materiālo tiesību normas, kuras vajadzēja piemērot. Turklāt, piemērojamās materiālo tiesību normas tiesai pareizi jāinterpretē un jāiztulko. No tā savukārt izriet, ka nepamatots spriedums vienlaikus ir arī nelikumīgs.

Prasītājs norāda, ka 2005.gada 8.augustā starp viņu un atbildētāju, kurš ir prasītāja dēls, noslēgts dāvinājuma līgums ar uzlikumu. Atbilstoši minētā dāvinājuma līguma noteikumiem prasītājs uzdāvinājis atbildētājam viņam piederošo ½ domājamo daļu ne zemesgabala /adrese/ un ¼ domājamo daļu no uz iepriekš minētā zemesgabala esošajām ēkām, /kadastra numurs/, kopā ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem, kas attiecas un ir ar to saistīti. Ar dāvinājuma līgumu tiek pielīgta prasītāja un viņa sievas labā dzīvokļa tiesība un noteikts arī aizliegums bez prasītāja un viņa sievas rakstiskas piekrišanas dāvinājumu atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām.

Dzīvoklis, kas, atbilstoši dāvinājuma līgumam, nodots prasītāja un viņa sievas lietošanā, ir ierīkota krāsns apkure. Līdz ar to prasītājam ir nepieciešams izmantot atbildētājam uzdāvināto zemesgabalu gan malkas sagādei, gan tās glabāšanai (uz atbildētājam uzdāvinātā zemesgabala atrodas prasītāja lietošanā nodotais malkas šķūnis), ko prasītājs darījis bez jebkādiem iebildumiem no atbildētāja puses. Pēc prasītāja atteikuma noņemt no zemesgrāmatā ierakstīto liegumu attiecībā uz dāvinājumu, atbildētājs paziņojis prasītājam, ka prasītāja mērķis, izmantot zemesgabalu, uzskatāms par nepieņemamu. Kopš minētā laika posma atbildētājs visādos veidos cenšoties traucēt prasītājam malkas sagādes procesā, kā arī pieprasījis prasītājam atbrīvot atbildētājam uzdāvināto zemesgabalu no malkas šķūnīša, paskaidrojot, ka prasītājam ir tiesības lietot tikai un vienīgi viņa lietošanā nodoto dzīvokli, saskaņā ar dāvinājuma līgumā noteikto. Turklāt atbildētājs paziņojis, ka atbildētāja zemesgabala un saimniecības ēku izmantošana ir nekas cits kā patvaļa un ļaunprātīga atbildētāja pozitīvās attieksmes pret prasītāju izmantošana.

Prasītāja ieskatā atbildētājs darījis visu iespējamo, lai padarītu prasītāja un viņa sievas normālo dzīvi, atbilstoši dāvinājuma līgumā lietošanā nodotajam dzīvoklim, par neiespējamu, jo dzīvoklim, kuram ir malkas apkure, normāls lietojums it īpaši gada aukstajā laikā nav iespējams, ja netiek nodrošināta vietas malkas sagatavošanai un glabāšanai. Līdz ar to, atņemot prasītājam iespēju atbildētājam uzdāvināto zemesgabalu un uz tā esošo malkas šķūnīti izmantot malkas sagādei un pienācīgai glabāšanai, atbildētājs apzināti nav pildījis dāvinājuma līgumā noteikto uzlikumu – nodrošināt prasītājam un prasītāja sievai iespēju netraucēti lietot, atbilstoši dāvinājuma līgumam, lietošanā nodoto dzīvokli.

Juridiskajā literatūrā izteikta atziņa, ka "rupja nepateicība ir vērtējama kā dāvinājuma līguma nepienācīga izpilde, līgumisks pārkāpums, kas rada civiltiesisko atbildību" *(Sk. A.Zvidriņa. Kādi ir dāvinājuma atsaukšanas noteikumi. Jurista vārds, 13.01.2004., Nr.1.).*

Prasītājs norāda, ka prasību pret atbildētāju par dāvinājuma atsaukšanu pamatojis ar Civillikuma 1931.pantā noteikto.

Prasītāja ieskatā apelācijas sūdzībā iepriekš minētos apstākļus, kas izklāstīti arī pirmajā instancē, pārsūdzētajā spriedumā tiesa nav ņēmusi vērā, tādējādi ignorējot lietas faktiskos apstākļus, prasītāja argumentus atstājot bez ievērības un nesniedzot pienācīgu vērtējumu juridiskajiem apstākļiem.

Prasība pamatota arī ar Civillikuma 1919.pantu.

Tiesību zinātnieks K.Čakste norādījis, ka *"likums prasa no apdāvinātā zināmu pateicību, gan ne tieši, bet ar izturēšanos" (Sk. K. Čakste. Civiltiesības (lekcijas), Rīga, 1937., 84.lpp).*

Apelācijas sūdzībā tiek norādīts, ka gan atbildētājs, gan viņa sieva regulāri gan vārdos, gan ar savām darbībām aizskar prasītāju un viņa sievu, vairākkārtīgi izteikti dažādi aizvainojumi un pat draudi. Savos apvainojumos – vārdos atbildētājs nonācis tik tālu, ka paziņojis prasītājam, ka neuzskata viņu un prasītāja sievu par saviem vecākiem. Turklāt, atbildētājs esot nepamatoti pārmetis prasītājam, ka prasītājs jau ilgstoši veic morālu teroru pret atbildētāju un viņa ģimenes locekļiem, tajā skaitā, it kā publiski izplatot apzināti nepatiesus, pazemojošus un aizskarošus apgalvojumus, līdz ar to atbildētājs ir aizliedzis prasītājam un prasītāja sievai tikties ar atbildētāja bērniem – prasītāja mazbērniem.

No iepriekš minētā esot secināms, ka atbildētājs darījis visu iespējamo, lai pārvērstu prasītāja vecumdienas par skandālu un murgu. Prasītājs norāda, ka minēto situāciju ļoti pārdzīvojot, līdz ar to ievērojami pasliktinājies viņa veselības stāvoklis.

Minētos apstākļus pirmās instances tiesas sēdē, sniedzot liecības 2016.gada 30.septembrī, apstiprinājuši liecinieki – /pers. D/u n /pers. E/– paskaidrojot, ka atbildētājs un viņa sieva radījuši prasītājam un viņa sievai "necienīgus un neiespējamus dzīves apstākļus", periodiski aizvainojot prasītāju ar vārdiem, nosaucot par "veco debiliķi", kā arī izmantojot citus lamu vārdus un necenzētus izteicienus.

Prasītāja ieskatā pirmās instances tiesas atzinums ir neskaidrs, abstrakts un nepamatots, jo tajā neesot skaidri un saprotami kritēriji, kurus pirmās instances tiesa izmantojusi, vērtējot iepriekš minēto atbildētāja darbību atbilstību Civillikuma 1919.pantā rupjas nepateicības jēdzienam, proti, nav skaidrs kāpēc atbildētāja veiktās darbības un aizvainojums nav atzīts par rupju nepateicību.

Turklāt, pārsūdzētā sprieduma motīvu daļu galvenokārt veido citāti no juridiskās literatūras un judikatūras atziņas (bez pienācīgas sasaistes ar konkrētās lietas apstākļiem un tiesas pienācīgas analīzes un argumentiem par piemērošanas iespējamību šajā lietā), ar kurām pirmās instances tiesa mēģinājusi aizstāt norādes uz lietā konstatētajiem faktiem un pierādījumiem, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi konkrētajā lietā, kā arī argumentiem, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi.

No tā savukārt izriet, ka pirmās instances tiesa, vērtējot pierādījumus lietā, nav darījusi to vispusīgi, pilnīgi un objektīvi, neņemdama vērā būtiskus lietas apstākļus, nepareizi tos skaidrojot un vērtējot, kā rezultātā izdarot nepareizus secinājumus un taisot spriedumu, pārkāpjot Civilprocesa likuma 97.panta trešo daļu un 193.panta piektās daļas nosacījumus, kas konkrētajā gadījumā novedis

pie nepareizas lietas izspriešanas.

Tiesas prasītāja pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Eduards Vaišļa norādīja, ka prasību un apelācijas sūdzību uztur pilnā apmērā.

Tiesas sēdē atbildētāja pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Jeļena Averinska norādīja, ka prasību un apelācijas sūdzību neatzīst.

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies lietas dalībnieku tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus un pārbaudījusi apelācijas sūdzības motīvus kopsakarā ar rakstveida pierādījumiem, uzskata, ka prasība un apelācijas sūdzība ir atzīstamas par pamatotām un apmierināmām.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lietā nav strīda un no lietas materiālos esošās dāvinājuma līguma ar uzlikumu kopijas *(lietas lapa Nr.9.)* redzams, ka 2005.gada 8.augustā prasītājs ar atbildētāju noslēguši dāvinājuma līgumu ar uzlikumu, saskaņā ar kura noteikumiem prasītājs dāvina atbildētājam (savam dēlam) viņam piederošo ½ domājamo daļu no zemes, kas atrodas /adrese/, /kadastra numurs/, un ¼ domājamo daļu no ēkām, kas atrodas /adrese/, /kadastra numurs/, kopā ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem, kas uz to attiecas un ir ar to saistīti. Dāvinājuma līgumā minētais nostiprināts Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas /nodalījuma numurs/*(lietas lapas Nr.10.-13.).*

Minētā līguma 2.punkts noteic, ka saskaņā ar šo līgumu tiek pielīgta dzīvokļa tiesība dāvinātāja un viņa laulātās /pers. C/ labā.

Gan prasības pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā prasītājs savu prasību par dāvinājuma līguma atsaukšanu pamato ar Civillikuma 1919.pantā noteikto, norādot, ka atbildētājs un atbildētāja sieva izturējušies pret prasītāju un prasītāja sievu ar rupju nepateicību, kas savukārt ir patstāvīgs pamats dāvinājuma atsaukšanai.

Civillikuma 1912.pants noteic, ka dāvinājums ir tiesisks darījums, ar kuru kāds aiz devības piešķir otram bez atlīdzības kādu mantisku vērtību. Respektīvi dāvinājumam ir vajadzīgs subjektīvs pamatojums – devība. Dāvinājuma līgums ir personiskas dabas līgums, kas saistīts ar viena līdzēja – dāvinātāja – īpašu labvēlību pret otru līdzēju – apdāvināto un dāvinājuma līguma noslēgšanas mērķis ir apdāvinātā mantiskā stāvokļa uzlabošana.

Dāvinājuma līguma 7.punkts noteic, ka dāvanas saņēmējs dāvinājumu ar pateicību pieņem.

No dāvinājuma līguma bezatlīdzības rakstura izriet vairākas šī tiesību institūta īpatnības, it īpaši dāvinājuma atsaukums, kad likumā, atkāpjoties no vispārējā līguma izpildīšanas pienākuma, dāvinātājam un citām personām ir piešķirtas vienpusējas tiesības prasīt līguma atcelšanu. Tā kā dāvinātājs, nododot apdāvinātājam mantisko vērtību, pretī neiegūst sev kādu mantisku labumu, likumdevējs ir piešķīris dāvinātājam un citām ar viņu saistītām personām personiskas tiesības, pastāvot likumā minētiem priekšnoteikumiem, atsaukt dāvinājumu. Tas savukārt saskan ar Civillikuma 1589.pantu, kas noteic, ka vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Attiecībā par dāvinājumu, šī līguma atsaukšanas veidi ir paredzēti pašā likumā, bet tas neaizliedz pusēm vienoties par citiem gadījumiem, kad līdzēji var vienpusēji atkāpties no līguma izpildes.

No lietas materiālos esošās līguma kopijas redzams, ka puses noslēgtajā dāvinājuma līgumā nav pielīgušas tiesību vienpusēji atkāpties no līguma izpildes.

Kā jau iepriekš norādīts, prasītājs savu prasījumu pamato ar Civillikuma 1919.pantā noteikto.

Civillikums paredz piecus pamatus dāvinājuma līguma atsaukšanai, tajā skaitā arī dāvinājuma atsaukšana rupjas nepateicības dēļ, līdz ar to izvērtējams, vai atbildētāja rīcība ir vērtējama kā rupja nepateicība pret prasītāju.

Prasītājs ir norādījis, ka atbildētājs ir rupji apvainojis prasītāju un prasītāja laulāto, kuri ir atbildētāja vecāki, dēvējot viņus rupjos vārdos un pat apgalvojot, ka neuzskata prasītāju un prasītāja sievu par saviem vecākiem.

Civillikuma 1919.panta otrā daļa noteic, ka par apdāvinātā nepateicību jāatzīst dāvinātāja rupji apvainojumi vārdos vai darbos, viņam tīši nodarīts svarīgs mantisks zaudējums un viņa dzīvības apdraudējums, kā arī viņa atstāšana bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt.

Lietā nav strīda, ka puses ir savstarpēji konfliktējošas, taču ir izvērtējams jautājums, vai no lietā pārbaudītajiem pierādījumiem ir konstatējama tāda atbildētāja rīcība, kas vērtējama kā rupja nepateicība.

No civillietas materiāliem redzams, ka 2016.gada 30.septembrī pirmās instances tiesas sēdes laikā nopratināts liecinieks /pers. D/.

Liecinieks tiesas sēdē liecināja, ka atbildētājs rupji izturas pret prasītāju un viņa sievu, lamājas, izsakās aizvainojošiem, necenzētiem vārdiem kā piemēru citējot atbildētāja teikto prasītājam – "vecais muļķis". Turklāt, sniedzot liecību, norādīja, ka šādi gadījumi ir bijuši tūkstošiem reižu, visus tos nav nemaz iespējams atcerēties, vienlaikus norādot, ka minētajos konfliktos pats ir bijis klāt.

Tās pašas tiesas sēdes ietvaros nopratināta arī lieciniece /pers. E/, kura tiesas sēdē liecināja, ka atbildētājs rupji izturas pret saviem vecākiem, tas ir, pret prasītāju un prasītāja sievu, kā piemēru minot atbildētāja teikto – "Tu, vecā sprāgoņa esi vēl dzīva (minētais bijis adresēts prasītāja sievai); vecais debīliķi, aizver žaunu, ko Tu vēl runā (minēto atbildētājs teicis savam tēvam – prasītājam)". Šādas un līdzīgas replikas atbildētājs prasītājam un prasītāja sievai izsakot regulāri, kā arī veic dažādas mazas riebeklības. Lieciniece tiesas sēdē norādīja, ka ir pensionāre un gandrīz visu laiku ir mājās, turklāt ir prasītāja kaimiņiene un liecinieces māja atrodas tuvu prasītāja un atbildētāja mājai, līdz ar to esot ļoti labi dzirdami pušu starpā valdošie konflikti.

Civillietu tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt liecinieku /pers. D/ un /pers. E/tiesas sēdē sniegtās liecības, ņemot vērā, ka abi lieciniekitiesas sēdē liecināja, ka paši ir dzirdējuši notiekošos konfliktus, līdz ar to viņu sniegtās liecības atzīstamas par tiešām un nepastarpinātām. Turklāt, no lietas materiāliem redzams, ka abi lieciniekiarī ir brīdināti par kriminālatbildību, saskaņā ar Krimināllikuma 302. un 300.pantos noteikto *(lietas lapas Nr.66.-67.).*

No liecinieku sniegtajām liecībām viennozīmīgi izriet, ka atbildētājs vairākkārtīgi rupji apvainojis prasītāju un šādi atbildētāja izteikumi, kas ir nepieklājīgi un aizvainojoši, neatbilst ne godprātīgas uzvedības, ne morāles normām, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija tos vērtē kā rupju nepateicību, kas izpaudusies kā dāvinātāja rupja aizvainošana vārdos.

Atbildētāja rīcība ir atzīstama par pamatu dāvinājuma atsaukšanai Civillikuma 1919.panta izpratnē, līdz ar ko dāvinājuma līgums ir atceļams apdāvinātā rupjas nepateicības dēļ, kas izpaudusies kā dāvinātāja rupja aizvainošana vārdos.

Apdāvinātā rupjas nepateicības konstatēšana ir patstāvīgs pamats prasības apmierināšanai, līdz ar ko prasītāja norādītajam apstāklim, ka atbildētājs nepilda uzlikumu Civillikuma 1931.panta izpratnē, nav izšķirošas nozīmes.

Ņemot vērā, ka Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotu un apmierināmu prasītāja celto prasību par dāvinājuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, prasītājam ir atzīstamas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu - ½ domājamo daļu no zemes /adrese/ un ¼ domājamo daļu no ēkām /adrese/, /kadastra numurs/, ņemot vērā, ka prasītājs ir lūdzis dzēst ierakstus zemesgrāmatā, kas ir saistīti ar atbildētāja īpašuma tiesību nostiprināšanu.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma, bet pirmās instances tiesa ir nepareizi novērtējusi lietas apstākļus, līdz ar ko nepamatoti noraidījusi prasību.

Civilprocesa likuma 33.panta trešajā daļā noteikts, ka ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir izdevumi par advokāta palīdzību, izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm un ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi.

No lietas materiālos esošās 2016.gada 13.maija kvīts Nr.017716 redzams, ka prasītājs par juridisko palīdzību un pārstāvēšanu civillietā samaksājis zvērinātam advokātam Eduardam Vaišļam 1152,00 EUR *(lietas lapa Nr.69.)*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.pantā noteikto, no atbildētāja par labu prasītājam piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta sniegto palīdzību 1152,00 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja par labu prasītājam piedzenami samaksātie tiesāšanās izdevumi, kas sastāv no samaksātās valsts nodevas par prasības pieteikuma iesniegšanu tiesā 1320,45 (viens tūkstotis trīs simti divdesmit *euro* un 45 centi) EUR apmērā, samaksātās valsts nodevas par apelācijas sūdzības iesniegšanu 800,00 EUR (astoņi simti *euro*) un ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem 4,70 (četri *euro* un 70 centi) EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.pantu no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi).

Lietā konstatējams, ka iztiesāšanas laikā divu instanču tiesās radušies ar tiesas paziņojumu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi 20,68 EUR apmērā.

Ņemot vērā, ka prasītājs, ceļot prasību, bija samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR, no atbildētāja piedzenama atlikusī, iepriekš nesamaksātā, ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu summa valsts labā – 15,98 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu atbildētājam ir nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu – 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432., 433., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. A/, /personas kods/, prasību pret /pers. B/, /personas kods/, par dāvinājuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu - apmierināt.

Atzīt par spēkā neesošu 2005.gada 8.augustā starp /pers. A/, /personas kods/, un /pers. B/, /personas kods/, noslēgto dāvinājuma līgumu ar uzlikumu par ½ domājamo daļu no zemes /adrese/ un ¼ domājamo daļu no ēkām /adrese/, /kadastra numurs/, dāvinājumu.

Atzīt /pers. A/, /personas kods/, īpašuma tiesības uz ½ domājamo daļu no zemes /adrese/ un ¼ domājamo daļu no ēkām /adrese/, /kadastra numurs/.

Piedzīt no /pers. B/, /personas kods/, par labu /pers. A/, /personas kods/, samaksātos tiesas izdevumus – valsts nodevu 2120,45 EUR (divi tūkstoši viens simts divdesmit *euro* un 45 centi) apmērā, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR (četri *euro* un 70 centu) apmērā, izdevumus par advokāta palīdzību 1152,00 EUR (viens tūkstotis viens simts piecdesmit divi *euro*), kopā piedzenot 3277,15 EUR apmērā (trīs tūkstoši divi simti septiņdesmit septiņi *euro* un 15 centi) apmērā.

Naudas summa, kas piedzīta par labu /pers. A/ no /pers. B/ maksājama: norēķinu kontā Nr.LV61HABA0551001396495, AS "Swedbank".

Piedzīt no /pers. B/, /personas kods/, par labu valstij nenomaksātos tiesas izdevumus - ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 15,98 EUR (15 *euro* un 98 centi) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa valstij veicama kontā:

Saņēmējs: Tiesu administrācija / Konta Nr.LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316 / Saņēmēja banka: Valsts kase / Kods TRELLV22

Noteikt /pers. B/ termiņu sprieduma daļā par tiesas izdevumu samaksu labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā un samaksājot drošības naudu 300 EUR apmērā.

Pilna sprieduma sastādīšanas diena - 2017.gada 21.decembris

Tiesnese referente I.Ošiņa

Tiesneši G.Ozoliņa

G.Ungurs